

Kronik Hepatit Tanılı Hastalarda Yapısal Stigma

Dr.Taliha Karakök

Dr.Ahmet Doğan

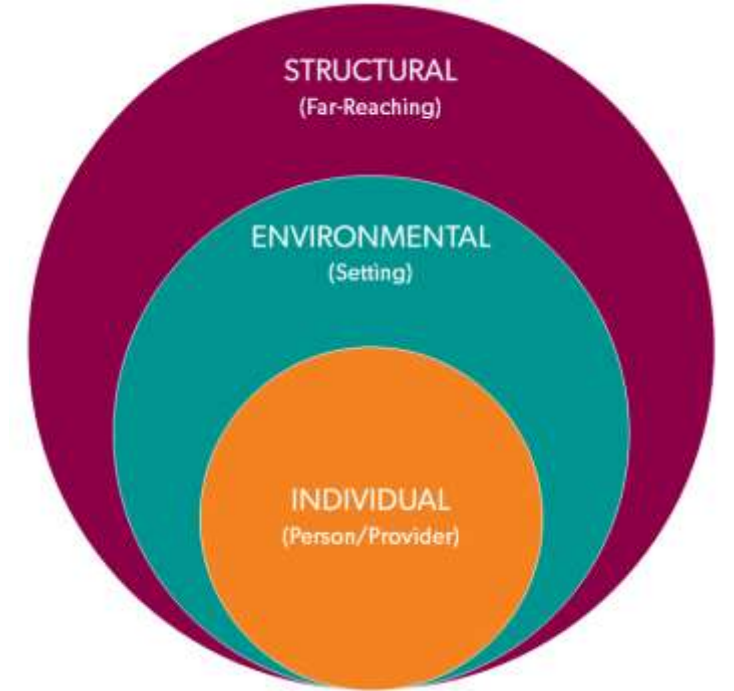
Kronik hepatit ve stigma

- Tanı ve tedavide birçok gelişme
- Stigma !

Yapısal Stigma

- Kişilerin toplumdaki fırsatlarını, kaynaklarını kısıtlayan toplumsal koşullar ile kurumsal politikalar ve eşitliği kısıtlayan yasalar

Amaç

- Kırsal bir bölgedeki kronik viral hepatit tanılı hastaların yapısal stigma deneyimlerinin ortaya konulması
- Yapısal stigma ile ilişkili durumların belirlenmesi

Yöntem

- Kesitsel tanımlayıcı bir araştırma
- Fatsa Devlet Hastanesi- 20.11.22 ile 20.05.23 arasında
- Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji (İHKM) polikliniğine başvuran kronik viral hepatit B (KHB) ve kronik viral hepatit C (KHC) hastaları

- Dahil edilme kriterleri
  - 18 yaş ve üzeri olmak
  - HbsAg veya HBV DNA pozitif olmak
  - AntiHCV veya HCV RNA pozitif olmak
- Dışlanma kriterleri
  - Yeni tanı almış olmak
  - Yalancı test pozitifliği
  - Görüşmeyi gerçekleştirebilecek iletişim kapasitesine sahip olmamak
  - HIV ko-infeksiyonu olmak

- İki İHKM hekimi tarafınca hastalar ile yarı-yapılandırılmış görüşme
- Demografik bilgiler (meslekleri ve eğitim durumları ISCO ve ISCED-97'ye göre sınıflandı)
- Hastalık ve tedavi bilgileri
- Yapısal stigma deneyimleri
  - Çalışma hayatı
  - Sağlık hizmetleri
  - Evlilik süreci
  - Askerlik süreci
  - Yurtdışı ilişkiler
  - Diğer

- Bu başlıklar altında herhangi bir alanda en az bir sorun yaşayan veya viral hepatit tanısı nedeni ile doktor onaylı belge istenen hastalar yapısal stigma deneyimlemiş olarak tanımlanmıştır.

Yapısal Stigma Tanımı

Hepatit nedeni ile sorun yaşama

- Çalışma hayatı
- Sağlık hizmetleri
- Evlilik süreci
- Askerlik süreci
- Yurtdışı ilişkiler
- Diğer

veya

Viral hepatit tanısı nedeni ile herhangi bir kurumdan ya da kişi tarafınca doktor onaylı belge istenmesi

En az bir tanesi mevcutsa
Yapısal Stigma var

Bulgular

- 221 KHB ve 15 KHC hastası

Demografik Özellikler	n (236)	(%)
Yaş		
Ortalama $\pm$ ss		46 $\pm$ 11,3
Ortanca (min-max)		47 (20-69)
Cinsiyet		
Kadın	121	51,3
Erkek	115	48,7
Tanı		
Hepatit B	221	93,6
Hepatit C	15	6,4
Tedavi		
Alıyor	150	63,6
Almıyor	86	36,4
Medeni Durum		
Evli	209	88,6
Bekar	22	9,3
Dul	5	2,1

Hastaların demografik bilgileri ve farklı alanlarda yapısal stigmaya maruz kalma durumları

	n (236)	(%)
Meslek		
Çalışmıyor	101	42,8
Zanaatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	29	12,3
Hizmet ve satış çalışanları	26	11
Vasıflı tarım, orman ve su ürünleri çalışanları	21	8,9
Vasıf gerektirmeyen işlerde çalışanlar	20	8,5
Profesyonel meslek grupları	13	5,5
Büro görevlileri	10	4,2
Teknikerler ve yardımcı profesyoneller	9	3,8
Tesis ve makine operatörleri ile montajcılar	7	3
Eğitim Yılı		
Hiç okula gitmemiş	16	6,8
İlkokul	93	39,4
İlköğretim ve ortaöğretim	81	34,3
Yükseköğretimin ilk aşaması (meslek yüksek okulları)	24	10,2
Yükseköğretimin ileri aşaması (üniversite ve doktora)	22	9,3

Hastaların demografik bilgileri ve farklı alanlarda yapısal stigmaya maruz kalma durumları

	n (236)	(%)
İş başvurusunda ve işyerinde ayrımcılığa uğrama^a		
Evet	33	14
Hayır	203	86
Sağlık kurumlarında ayrımcılığa uğrama		
Evet	60	25,4
Hayır	176	74,6
Askerlik hizmetinde ayrımcılığa uğrama^b		
Evet	12	25,5
Hayır	35	74,5
Yurtdışı İlişkilerde ayrımcılığa uğrama^c		
Evet	6	11,3
Hayır	47	88,7

	n (236)	(%)
İş başvurusunda ve işyerinde hepatit nedeni ile doktor onay raporu istenmesi^a		
Evet	29	16,3
Hayır	149	83,7
Ameliyat öncesi hepatit nedeni ile doktor onay raporu istenmesi^d		
Evet	35	24,5
Hayır	108	75,5
Askerlik öncesi hepatit nedeni ile doktor onay raporu istenmesi^b		
Evet	10	21,7
Hayır	36	78,3
Evlilik öncesi hepatit nedeni ile doktor onay raporu istenmesi^e		
Evet	43	33,1
Hayır	87	66,9
Hepatit nedeni ile herhangi bir kurumdan doktor onay raporu istenmesi		
Evet	92	39
Hayır	144	61
Hepatit nedeni ile yapısal stigma deneyimi yaşama		
Evet	113	47,9
Hayır	123	52,1

Stigmaya maruz kalma için risk faktörleri

	Evet n (%)	Hayır n (%)	p
Yaş ortanca (min-maks)	42 (20-67)	50 (20-69)	<0,001*
Cinsiyet			
Kadın	56 (46,3)	65 (53,7)	0,614
Erkek	57 (49,6)	58 (50,4)	
Tanı			
Hepatit B	104 (47,1)	117 (53,9)	0,332
Hepatit C	9 (60)	6 (40)	
Tedavi			
Alıyor	67 (44,7)	83 (55,3)	0,192
Almıyor	46 (53,5)	40 (46,5)	

Stigmaya maruz kalma için risk faktörleri

	Evet n (%)	Hayır n (%)	p
Meslek			
Teknikerler ve yardımcı profesyoneller	7 (77,8)	2 (22,2)	
Zanaatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	21 (72,4)	8 (27,6)	
Tesis ve makine operatörleri ile montajcılar	4 (57,1)	3 (42,9)	**
Profesyonel meslek grupları	7 (53,8)	6 (46,2)	
Vasıf gerektirmeyen işçi	9 (45)	11 (55)	
Büro görevlileri	4 (40)	6 (60)	
Hizmet ve satış elemanları	9 (34,6)	17 (65,4)	
Vasıflı tarım, orman ve su ürünleri çalışanları	3 (14,3)	18 (85,7)	
Total	64 (47,4)	71 (52,6)	
Eğitim yılı			
Hiç okula gitmemiş	3 (18,8)	13 (81,3)	
İlkokul	40 (43)	53 (57)	
Ortaokul ve lise	39 (48,1)	42 (51,9)	
Yükseköğretimin ilk aşaması (meslek yüksek okulları)	18 (75)	6 (25)	0,006**
Yükseköğretimin ikinci aşaması (üniversite ve doktora)	13 (59,1)	9 (40,9)	
Total	113 (47,9)	123 (52,1)	

- Tüm yapısal stigma alanları birlikte değerlendirildiğinde 113 (%47,9) hastanın en az bir alanda yapısal stigma yaşadığı görülmüştür

Sonuç

- Yapısal stigma ülkemizde oldukça sık
- Uygulanan gereksiz prosedürlerin kaldırılması ve hasta haklarının korunması adına karar vericilerin bilgilendirilmesi ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

- Teşekkürler